

Čínský sociální systém

Martina Jiránková a Eliška Kačírková z *Fakulty mezinárodních vztahů VŠE v časopise Scientia et Societas 2/2014 analyzují v článku „Sociální systém Číny“ ekonomické a společenské podmínky, historii a současný systém sociálního zabezpečení v této asijské zemi.*

Podle odhadů dosáhl počet obyvatel Číny v roce 2013 téměř 1,35 mld. Tato země tradičně vykazuje vysokou míru úspor, a to domácností, firem i vlády, její domácí úspory se pohybují kolem 50 % HDP. Kromě jiných účelů jsou úspory vlády i domácností vytvářeny v rámci přípravy na stárnutí obyvatelstva a na stáří, neboť restrukturalizace podniků oslabila podnikovou sociální síť. Před rokem 1978 byl redistributivní systém sociálního zabezpečení rozsáhlý, stát garantoval zaměstnání, bezplatnou zdravotní péči a výrazně přispíval na bydlení. Velkou roli v něm hrály podniky, které poskytovaly veškerou sociální podporu (důchody, nemocenská, podpora v mateřství, zdravotní služby, školství, příspěvky na bydlení, kupóny na

služby či výrobky), benefity tvořily až 50 % mzdy pracovníka.

Po reformě z roku 1978 byly tyto výhody ztraceny, s rozvojem socialistické tržní ekonomiky se začala projevovat nezaměstnanost, kterou se Čína snažila snižovat mj. formou tzv. „rezervní pracovní síly“ tvořené pracovníky propuštěnými v důsledku restrukturalizace, kteří v podniku měli ještě tři roky garantován pracovní poměr a dostávali plat a sociální výhody, na nichž však participoval stát. Po tuto dobu si hledali práci a nebyli vedeni jako nezaměstnaní.

Sociální politiku má v gesci Ministerstvo pro lidské zdroje a sociální zabezpečení, financována však je z rozpočtů místních vlád, což vede k velkým regionálním

rozdíům. Celostátní systém sociálního zabezpečení, na jehož přípravě se konzultacemi podílela i EU, byl zaveden zákonem s platností od 1. června 2011 a má vést k postupné unifikaci regionálních a lokálních systémů sociálního zabezpečení.

Čínský systém je nyní tvořen 5 subsystémy (důchodovým pojištěním, sociálním a zdravotním pojištěním, pojištěním nezaměstnanosti, úrazovým pojištěním a sociální podporou na dobu mateřské dovolené), v jejichž rámci existují alternativy pojištění - pro zaměstnance městských podniků, pro venkovské a nezaměstnané městské obyvatelstvo a pro zaměstnance vlád, státních podniků a kulturních a vzdělávacích institucí.

Blíže viz *Scientia et Societas 2/2014*.

Ze zahraničního tisku

Podpora pracovních podmínek ve zdravotnictví

Zlepšení pracovních podmínek ve zdravotnictví je cílem programu „HealthWISE - Work improvement in health services“, kombinujícího aktivní přístup a vzdělávání, společně vypracovaného ILO a WHO. HealthWISE využívá praktickou, participativní metodologii, která podporuje manažery a zaměstnance ve společné práci s cílem vytvářet bezpečné a zdravé pracovní prostředí a zlepšit pracovní praxi. V sektoru zdravotnictví se stále ještě vyskytují nebezpečné pracovní podmínky, které mohou ovlivňovat kvalitu poskytovaných zdravotních služeb. Pracovníci ve zdravotnictví jsou vystaveni zdravotním rizikům v důsledku charakteru jejich práce. Například zdvihání pacientů přispívá k vysokému výskytu poranění a onemocnění zad. Poranění ostrými předměty jsou také každoročně příčinou více

než třetiny onemocnění zdravotnického personálu Hepatitidou B a C. Hrozí jim také další nemoci včetně HIV a TBC, pokud jim na pracovišti není poskytována odpovídající ochrana.

HealthWISE poskytuje integrovaný přístup ke zlepšení bezpečnosti formou kombinace všech aspektů práce, k nimž patří chování, vzdělávání, vybavení, politika a procedury. Vyžaduje nejen dostupnost moderního vybavení a zařízení, jako jsou jasně označené a proti protržení odolné boxy na odpadový materiál, ale také vespolehu prevenci na pracovišti a programy na ochranu zdravotnického personálu před nebezpečnými onemocněními.

Přispívá rovněž ke zlepšování poskytovaných zdravotních služeb a schopnosti poskytovat kvalitní péči pacientům tím, že za-

jišťuje podpůrné pracovní prostředí s využíváním chytrých, jednoduchých a nízkonákladových řešení a lokálních zdrojů, což prospívá jak pracovníkům, tak kvalitě zdravotních služeb.

HealthWISE je tvořen dvěma moduly, jimiž jsou „Action Manual“ a „Trainers' Guide“, zaměřenými např. na témata jako kontrola rizik, zvyšování bezpečnosti pracoviště, biologická rizika a kontrola infekcí, odstraňování diskriminace, harassmentu a násilí na pracovišti či podpora ekologičtějších a zdravějších pracovišť. Action Manual pomáhá iniciovat změny a jejich další rozvíjení a je navržen tak, aby podporoval „learning-by-doing“, Trainers' Guide obsahuje návody a nástroje navržené pro implementaci a výcvikové kurzy.

Zdroj: ILO

Význam tvorby nových a kvalitních pracovních míst pro hospodářský vývoj

ILO, OECD a Světová banka vypracovaly společně zprávu „G20 labour markets: outlook, key challenges and policy responses“ jako podklad pro jednání ministrů práce a zaměstnanosti zemí G20, konané v září 2014 v Melbourne.

Podle autorů i přes pomalé ožívání existuje v řadě ekonomik zemí G20 výrazný nedostatek pracovních míst, který bude přetrvávat nejméně do roku 2018, pokud se ekonomický růst neurychlí. Slabý pozitivní vývoj na trhu práce ohrožuje ekonomické oživení, vyšší počet pracovních míst s vyššími mzdami naopak přispívá k vyšším příjmům domácností, které podníají spotřebitelskou poptávku. Firmy při zvyšování poptávky budou investovat a vytvářet

nová pracovní místa. Ve většině zemí G20 však růst mezd výrazně zaostává za růstem produktivity a současně přetrvává nebo se i zvýšila mzdová a příjmová nerovnost. V řadě zemí G20 s rozvinutou ekonomikou reálné mzdy stagnovaly nebo se propadly, v rozvíjejících se ekonomikách jsou ekonomický výkon a produktivita negativně ovlivňovány vysokou mírou podzaměstnanosti a neformálního zaměstnávání. Vznik nových pracovních příležitostí je podle zprávy základem ekonomického oživení. Demografické změny, jako jsou rychlé stárnutí obyvatelstva či zvyšující se podíl mladých lidí v populaci, vyžadují, aby vlády podporovaly vyšší zapojení žen, mladých a dalších ohrožených skupin na

trhu práce, zvyšovaly jejich dovednosti a poskytovaly jim pomoc při hledání práce. Autoři zprávy vyzdvihli význam podpory dalších oblastí, zejména sociální ochrany, sociálního dialogu, pracovního práva a bezpečnosti na pracovišti. Podle závěrů zprávy jsou tvorba kvalitních pracovních míst a udržitelný růst vzájemně propojené cíle a intervence řešící jak poptávkovou, tak nabídkovou stránku trhu práce jsou nezbytné ke zvrácení současného uzavřeného cyklu slabého růstu, nedostatečné tvorby pracovních míst a nízkých investic. Příslušná opatření budou mnohem účinnější, pokud budou přijímána kolektivně a koordinována na úrovni G20.

Zdroj: ILO